

DOI: [10.58423/2786-6742/2025-9-140-158](https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-9-140-158)

УДК 657.4:336.763

Veronika HANUSZICS

közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens,

Számvitel és Auditálás Tanszék docense

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Beregszász, Ukrajna

ORCID ID: [0000-0001-6902-6303](https://orcid.org/0000-0001-6902-6303)

Scopus Author ID: [58538726200](https://orcid.org/58538726200)

e-mail: hanuszics.veronika@kmf.org.ua

(Corresponding author)

Vivien SIMON

MSc hallgató,

Nemzetközi Számvitel és Adóügy képzési program,

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Beregszász, Ukrajna

ORCID ID: [0009-0006-3500-0870](https://orcid.org/0009-0006-3500-0870)

A SAJÁT TŐKE SZÁMVITELÉNEK ELMÉLETI ASPEKTUSAI: A NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI SZÁMVITELI STANDARDOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Анотація. Власний капітал є однією з ключових категорій бухгалтерського обліку, яка відображає вартість активів підприємства після відрахування його зобов'язань. Ефективне управління власним капіталом є важливим елементом забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Проте, на практиці існують суттєві розбіжності у підходах до обліку власного капіталу в різних країнах, що зумовлено як національними стандартами бухгалтерського обліку, так і застосуванням Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів до розуміння сутності власного капіталу, виявлення концептуальних відмінностей між національними та міжнародними підходами до його обліку, а також формулювання пропозицій щодо їх узгодження. У статті проаналізовано зміст поняття «власний капітал» у вітчизняних і міжнародних нормативно-правових документах, охарактеризовано класифікацію складових власного капіталу, окреслено методологічні відмінності у визнанні, оцінці та відображенні капіталу в обліку. Досліджуються такі елементи власного капіталу, як статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток та резерви, а також роль капіталу у формуванні звітності про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Основна увага приділена порівняльному аналізу національних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), з метою виявлення відмінностей у підходах до обліку власного капіталу. Розглянуто особливості визначення та класифікації власного капіталу, принципи його оцінки та відображення у фінансовій звітності згідно з національними та міжнародними стандартами. Визначено переваги та недоліки використання міжнародних стандартів порівняно з вітчизняною практикою. Узгодження підходів до обліку власного капіталу між НП(С)БО та МСФЗ є необхідною умовою для підвищення достовірності та порівнюваності фінансової звітності, що у свою чергу

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

сприятиме прозорості бізнесу, покращенню інвестиційного клімату та ефективній інтеграції українських підприємств у міжнародне економічне середовище. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення методики обліку власного капіталу з метою підвищення якості фінансової звітності та її узгодженості з міжнародними вимогами.

Ключові слова: власний капітал, облік, нормативно-правове регулювання, національні стандарти, МСФЗ, порівняльний аналіз.

JEL Classification: M 41

Absztrakt. A saját tőke a számvitel egyik alapvető kategóriája, amely a vállalkozás eszközeinek értékét tükrözi a kötelezettségek levonása után. A saját tőke hatékony kezelése kulcsfontosságú a gazdasági egységek pénzügyi stabilitásának és versenyképességének biztosításához. Azonban a gyakorlatban jelentős eltérések mutatkoznak a saját tőke számviteli megközelítéseiben különböző országokban, amelyeket a nemzeti számviteli standardok és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) alkalmazása befolyásol. A tanulmány célja a saját tőke lényegének megértéséhez szükséges elméleti megközelítések összefoglalása, a nemzeti és nemzetközi számviteli megközelítések közötti koncepcionális különbségek feltárása, valamint az ezek összehangolására irányuló javaslatok megfogalmazása. A cikkben elemezzük a „saját tőke” fogalmát a hazai és nemzetközi jogi dokumentumokban, jellemzzük a saját tőke összetevőinek osztályozását, felvázoljuk a tőke elszámolásában, értékelésében és kimutatásában alkalmazott módszertani különbségeket. Vizsgáljuk a saját tőke olyan elemeit, mint az alaprészesedés, a kiegészítő tőke, a fel nem osztott nyereség és a tartalékok, valamint a tőke szerepét a gazdálkodó szervezet pénzügyi helyzetéről szóló beszámolóban. A fő hangsúly a nemzeti számviteli standardok és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) összehasonlító elemzésén van, azzal a céllal, hogy feltárja a saját tőke számviteli megközelítéseinek különbségeit. Vizsgálatra kerül a saját tőke meghatározása és osztályozása, az értékelés elvei és a pénzügyi beszámolóban való megjelenítése nemzeti és nemzetközi standardok szerint. Meghatározásra kerülnek a nemzetközi standardok alkalmazásának előnyei és hátrányai a hazai gyakorlattal összehasonlítva. A saját tőke elszámolásának megközelítéseinek összehangolása a nemzeti számviteli standardok és a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok között elengedhetetlen feltétele a pénzügyi beszámolók megbízhatóságának és összehasonlíthatóságának javításának, ami viszont elősegíti az üzleti tevékenység átláthatóságát, a befektetési környezet javítását és az ukrán vállalkozások hatékony integrációját a nemzetközi gazdasági környezetbe. Javaslatokat teszünk a saját tőke számviteli módszertanának fejlesztésére a pénzügyi beszámolók minőségének javítása és a nemzetközi követelményekkel való összhang biztosítása érdekében.

Kulcsszavak: saját tőke, számvitel, normatív-jogi szabályozás, nemzeti standardok, IFRS, összehasonlító elemzés.

Abstract. Equity is one of the fundamental categories of accounting that reflects the value of an enterprise's assets after deducting its liabilities. Effective management of equity is a key element in ensuring the financial stability and competitiveness of economic entities. However, in practice, there are significant differences in approaches to equity accounting across various countries, influenced by national accounting standards and the application of International Financial Reporting Standards (IFRS). The purpose of the study is to summarise theoretical approaches to understanding the essence of equity capital, identify conceptual differences between national and international approaches to its accounting, and formulate proposals for their harmonisation. The article analyses the meaning of the term 'equity capital' in domestic and international regulatory documents, describes the classification of equity capital components, and outlines methodological differences in the recognition, measurement and presentation of capital in accounting. It looks at elements of equity, like authorised capital, additional capital, retained earnings and reserves, as well as the role of capital in reporting on the financial position of a business. The focus is on a comparative analysis of national accounting standards and IFRS to identify differences in approaches to equity accounting. The study examines the

definition and classification of equity, principles of its valuation, and its presentation in financial statements according to national and international standards. The advantages and disadvantages of using international standards compared to domestic practices are identified. Harmonisation of approaches to equity accounting between NAS and IFRS is a prerequisite for improving the reliability and comparability of financial statements, which in turn will promote business transparency, improve the investment climate and facilitate the effective integration of Ukrainian enterprises into the international economic environment. Recommendations are proposed to improve equity accounting methodology to enhance the quality of financial reporting and align it with international requirements.

Keywords: own equity, accounting, regulatory framework, national standards, IFRS, comparative analysis.

Probléma felvetése. A hatékony tőkekezelés rendszerének fontos eleme az üzleti egységek pénzügyi stabilitásának, befektetési vonzerejének és versenyképességének. Az saját tőke számos kulcsfontosságú funkciót lát el, beleértve a vállalkozás pénzügyi függetlenségének biztosítását, a befektetési tevékenységhez szükséges források felhalmozását és az esetleges veszteségek fedezését. A globalizációs és integrációs folyamatokkal összefüggésben azonban szükség van a tőkeszámítási módszerek harmonizálására, amely biztosítaná a különböző országokban működő vállalkozások pénzügyi beszámolóinak átláthatóságát, összehasonlíthatóságát és megbízhatóságát. A tanulmány problémáinak jelentős kutatásai során jelentős figyelmet kapott a saját tőke meghatározására, mérésére és tükrözésére vonatkozó megközelítések jelentős eltéréseire a nemzeti számviteli standardoktól és a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardoktól (IFRS) függően. Ezek az eltérések a saját tőke besorolásának, a vállalkozás alapításakor értékelésének, a további részvénykibocsátásoknak, a nyereségfelosztásnak, valamint a saját tőke változásainak a pénzügyi kimutatásokban való megjelenítésének eltérő megközelítéséből adódnak.

Ezen problémák megoldásai többféle szemponton alapulnak, melyek közül a legfontosabbakat kielemlelve: a saját tőke számvitelére vonatkozó szabályozási keretek javításának fontossága a vezetői döntések meghozatalához, valamint a vállalkozás pénzügyi stabilitásának felméréséhez és a fejlesztési stratégiák kidolgozásához használt számviteli információk minőségének korrigálása. A problémát bonyolítja, hogy a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok alkalmazása nem minden esetben veszi figyelembe a nemzetgazdasági sajátosságokat, ami az adatok félreértelmezéséhez és hibás döntésekhez vezethet. Így ez a tanulmány a tőkeszámítás elméleti szempontjainak kutatása és a nemzeti standardok IFRS-ekkel való összevetése releváns feladat, amely a pénzügyi beszámolás minőségének javítását, a számviteli megközelítések harmonizálását és azok javítására vonatkozó ajánlások kidolgozását célozza.

Legújabb kutatások és publikációk elemzése. A kutatás elvégzése során számos hazai tudós és közgazdász irodalmi és tudományos publikáció került feldolgozásra az elemzés eredményessége érdekében. Tudósok, mint V. Csudovec [1], C.A. Lehincsik, I.R. Poliscsik [2], T.O. Mulik [3], N Gurina, A. Yárihina [1], F.F., Butenets [5], O. Y. Vevchar [6], Ya.P. Ischenko [8], T.H. Kaminshka [9], O.I.

Pelepenko [14], jelentős figyelmet és részletes elméleti alapot nyújtottak a saját tőke, mint fogalom, csoportosítás aspektusainak átfogó tanulmányozásához.

A hazai gyakorlatban meghatározott befektetett tőkét, amely a vállalkozás tulajdonosainak hozzájárulásai terhére irányulnak, valamint a vállalkozás gazdasági tevékenysége eredményeként képződött felhalmozott tőkék két csoportját, mint a saját tőke megalakulási források szerinti tényezőit, L. V. Koval és V. V. Gorbatyuk [17] hazai közgazdászok fogalmazták meg.

A saját tőke nemzeti és nemzetközi standardjai közötti különbségek részletes információinak meghatározásai olyan tudományos publikációknak köszönhetőek, mint a T. A. Pihnyak [15], O.O. Falchenko [19], valamint K.V. Tyunnikova és O. S. Kvachan közös munkái [18].

A cikk céljának megfogalmazása. A kutatás célja, megvizsgálni a tőkeszámítás elméleti vonatkozásait, és összehasonlítsa a nemzeti számviteli standardokat a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal (IFRS). A tanulmány a saját tőke fogalmát és közgazdasági lényegét kívánja megvizsgálni a számvitel összefüggésében, valamint tanulmányozni a saját tőke számvitelének irányítását biztosító nemzeti standardok és IFRS szerinti szabályozásának szabályozási kereteit. Ezen túlmenően a tervek között szerepel a tőkeszámítási módszerek nemzeti és nemzetközi szabványok szerinti összehasonlító elemzése, a tőkeszámítási megközelítések főbb különbségeinek azonosítása, valamint azok pénzügyi beszámolásra gyakorolt hatásának felmérése. A kapott eredmények alapján javaslat készül a tőkeszámítási módszerek fejlesztésére a pénzügyi beszámolás minőségének javítása és a nemzetközi követelményekkel való összhang biztosítása érdekében.

Kutatási eredmények bemutatása. Mielőtt megvizsgálásra kerül a „saját tőke”, mint számviteli tétel és fogalom, érdemes kicsit az alapokhoz visszatérve bevezetésként megismerni a „tőke” általános megfogalmazásával.

A „tőke” kifejezés a *latin capitalis* – „fő” szóból származik. A mindennapi életben tőkének minősül minden tétel, aminek meghatározott értéke van, tágabb értelemben, szűk értelemben pedig az üzletmenethez szükséges megtakarítások mennyisége. A közgazdasági elmélet szerint a tőke olyan érték, amely természetesen növekszik az értékben, létrehozva az úgynevezett hozzáadott értéket. A tőke tágabb megfogalmazásban ugyanígy értendő. A tőke olyan érték, amely önmagától növekszik, azaz értéke nő, ahogy mozog és bevételt termel.

A tőke anyagi tartalmát az árutermelés anyagi és személyi, pénzügyi és szellemi tényezői, termékei (árúk és szolgáltatások) alkotják, amelyek a gazdasági javak létrehozásának folyamatát, valamint a termelés, a csere és a fogyasztás szférában való előmozdítását szolgálják.

A tőke társadalmi-gazdasági formáját a gazdálkodó egységek vállalkozói és személyes tulajdonának kölcsönhatásban való mozgása határozza meg a termelés, a gazdasági, kereskedelmi tevékenység és a megfelelő jövedelem megszerzése során.

A tőke mint gazdasági kategória a termelési eszközök tulajdonosai és a munkaerő birtokosai közötti termelési kapcsolatok elméleti aspektusa, vagyis történelmileg kondicionált, társadalmi-termelési kapcsolat a termelőeszközöket birtokló vállalkozók és a termelési eszközöktől megfosztott bémunkások között.

Több közgazdasági tudományág szemszögéből nézve bizonytalan a tőke határozott megfogalmazása. Egyes tudósok úgy határozzák meg a tőkét, mint egy vállalkozása fő tulajdonát.

Ezenkívül a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság 1982. novemberi preambuluma a Nemzetközi Számviteli Standardokhoz kimondja, hogy a tőke az eszközök és a kötelezettségek különbsége. A közgazdászok két szempontot használnak a tőke eszméjének megjelenítésére munkájukban. Egyrészt a vállalkozás tőkéje a vagyon létrehozásába fektetett teljes pénzösszegre vonatkozik, mind fizikai, mind immateriális javakba. Egyúttal ismertetésre kerül az alapok befektetési iránya is.

Egy újonnan létrehozott vállalkozás nem kezdheti meg tevékenységét saját induló tőkéjének kialakítása nélkül, amely az alapítók által befektetett eszközök összessége, amely a vállalkozás vagyonának értékét tükrözi. A vállalkozás alapításának időpontjában az saját tőke megegyezik az alapítók által befizetett vagyon értékével, az általuk megállapodott valós értéken értékelve. A befektetett eszközök használata lehetővé teszi az alapítók számára, hogy elindítsák vállalkozásukat.

Ebből következőleg, a saját tőke minden gazdasági egység pénzügyi stabilitásának és függetlenségének alapja. Meghatározza a társaság tevékenységének finanszírozását, tevékenységének bővítését, fejlesztésbe való befektetését, fizetőképességét hosszú távon. Saját tőke megalakítása és alkalmazása nélkül nem jöhet létre és nem tud növekedni semmilyen gazdasági egység – beleértve a termelő vállalkozást is. Az adott gazdasági tevékenység tervezése és végrehajtása során kialakuló gazdasági kapcsolatok eredményeként a saját tőke mindenekelőtt olyan jelentős forrásforrás, amely egy adott vállalkozás különböző, funkcionálisan orientált tevékenységi területeinek megvalósítása során megváltoztathatja értékét. A szakdolgozat kiválasztott témájának relevanciáját tehát végső soron számos, a vállalkozás saját tőkéjének megőrzésével és növekedésével kapcsolatos nehézség határozza meg, amely bizonyos mértékig a saját tőke különböző típusaitól függ.

A saját tőke összegének nagyságát jelentősen befolyásolja az eszközök és kötelezettségek számviteli értékelése, amelyet a vállalkozás létrehozásakor alkalmaztak, viszont vannak olyan esetek is, mikor főösszege megegyezik a vállalkozás részvényeinek teljes piaci értékével, vagy a nettó eszközök részenkénti, illetve a vállalkozás egészének értékesítéséből nyerhető összeggel.

Ezzel szemben, Az Ukrajna Pénzügyminisztériuma által kiadott 73. számú, 2013. február 7-én jóváhagyott Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 „A pénzügyi beszámolásra vonatkozó általános követelmények” része szerint a saját tőke egy társaság eszközei és forrásai közötti különbséget. Ezt a megközelítést gyakran a tőkemeghatározás „maradványelvének” is nevezik, amely kiegyenlítéskor a hitelezői kötelezettségeket előnyben részesíti a tőketulajdonosok követeléseivel szemben. Ezt a modellt használja a legtöbb hazai tudós a tőke tulajdonosi szempontú meghatározására [16].

Mivel a saját tőke a gazdálkodó egység eszközeinek azon része, amely az összes kötelezettség kifizetése után megmarad, ez az elv általában megfelel a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardoknak (IFRS). Ennek az az oka, hogy a Pénzügyi kimutatások elkészítésének és bemutatásának keretrendszer dokumentum, amelyet a

Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok fogadtak el. A „maradvány” megközelítés figyelembe vételével határozza meg a gazdálkodó saját tőkéjét, az eszközök részeként határozza meg, sokkal szűkebben tekintve.

Ez azt jelenti, hogy a saját tőkét az eszközök fennmaradó részének kell tekinteni a vállalat összes kötelezettségének levonása után. Más szóval, ha levonjuk egy cég hitelezőkkel, beszállítókkal, alkalmazottakkal és egyéb vállalkozókkal szemben fennálló összes tartozását és kötelezettségét a vagyonának összértékéből, akkor marad az a rész, amely a cég tulajdonosait (alapítóit) illeti meg – ez a saját tőke. Ez a megközelítés meglehetősen szűk, mivel nem tekinti a saját tőkét a vállalkozás finanszírozási forrásainak összességének (ami tágabb közgazdasági értelmezés). Ehelyett a saját tőke számviteli számítására helyezi a hangsúlyt, kiemelve, hogy értéke változó, és az eszközök és források arányától függ.

A „saját tőke” fogalmai nem térnek el különösebb tekintetben egymás megfogalmazásától. Ugyanakkor érdemes ezen meghatározásokat részletesebben áttekinteni, ahhoz, hogy következtetést tudjunk levonni, különböző közgazdasági tudományágak miként foglalják össze jelentését. A következő, 1. ábra, kellőképp vázolja fel a saját tőke fogalmának tartalmi sokoldalúságát több szempontból is vizsgálva:

Figyelembe véve azt a meghatározást, miként a vállalkozás saját tőkéje eszközei és adóssághkötelezettségei (saját tőke = eszközök - kötelezettségek) értéke közötti különbség, a Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 "Pénzügyi beszámolás" pontjában az "eszközök" kifejezés használata a kutatás alapos tanulmányozása során nem feltétlen helyes. Így, ebből a szempontból ítélve, szükséges lenne ezt a definíciót közelebb hozni a saját tőke gazdasági lényegéhez. Amint az a „saját tőke” fogalmának a Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) szerinti meghatározásából következik, a számviteli definíció nem ad választ arra a kérdésre, hogy milyen szempontok alapján kell meghatározni a saját tőke egyes összetevőit.

A saját tőke gazdasági, jogi, és pénzügyi tartalmát figyelembe véve, egyes összetevőinek érthetőbb körülhatárolása érdekében a saját tőke definíciója a következőképpen fogalmazható meg: a saját tőke a vállalkozás tevékenysége eredményeként a tulajdonosoktól (résztevőktől, alapítóktól) befizetések, vásárolt részvények, befektetési papírok stb. formájában, vagy a vállalkozásnál ingyenesen átadott szavatolótőke összege, amely a vállalkozás pénzügyi stabilitásának kezelésére szolgáló eszközként funkcionál. E megfogalmazást lehetőség szerint tovább lehet bővíteni, csiszolni tartalmilag, de a kutatás véleménye szerint ez egy helyénvaló magyarázat abból a szempontból, hogy egy részletesebb, átlátható képet kapjunk a saját tőke szerkezeti összetevőiről.

A „saját tőke” fogalmai nem térnek el különösebb tekintetben egymás megfogalmazásától. Ugyanakkor érdemes ezen meghatározásokat részletesebben áttekinteni, ahhoz, hogy következtetést tudjunk levonni, különböző közgazdasági tudományágak miként foglalják össze jelentését. A következő, 1. ábra, kellőképp vázolja fel a saját tőke fogalmának tartalmi sokoldalúságát több szempontból is vizsgálva:

Számviteli megközelítés (NPSBO 1)

A saját tőke a társaság vagyonának azon része, amely a kötelezettségek levonása után megmarad.

Jogi megközelítés

A saját tőke a vállalkozás saját finanszírozási forrása, amelyet alapítói (résztevői) meghatározott megtérülési idő nélkül hozzájárulnak, vagy a nettó nyereségből a vállalkozásnál hagynak.

Gazdasági megközelítés

A saját tőke a vállalkozás azon eszközeinek, pénzügyi forrásainak összértéke, amelyek tulajdonjog alapján hozzá (a vállalkozáshoz) tartoznak, és amelyet vagyonának (a vállalkozás nettó vagyonának) egy bizonyos részének kialakítására használ fel.

Pénzügyi megközelítés

A saját tőke - a pénzügyi menedzsmentben fő alappillére, amely egy vállalkozás pénzügyi stabilitásának kezelésére szolgáló eszközként értelmezendő. A hangsúly a szerkezetén, a jövedelmezőségén és a tőkeköltségen van.

1. ábra. A „saját tőke” fogalma több szempontból vizsgálva

Forrás: saját szerkesztés a [10] forrás információi alapján

Figyelembe véve azt a meghatározást, miként a vállalkozás saját tőkéje eszközei és adóssághoz kötelezettségei (saját tőke = eszközök - kötelezettségek) értéke közötti különbség, a Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 "Pénzügyi beszámolás" pontjában az "eszközök" kifejezés használata a kutatás alapos tanulmányozása során nem feltétlen helyes. Így, ebből a szempontból ítélve, szükséges lenne ezt a definíciót közelebb hozni a saját tőke gazdasági lényegéhez. Amint az a „saját tőke” fogalmának a Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) szerinti meghatározásából következik, a számviteli definíció nem ad választ arra a kérdésre, hogy milyen szempontok alapján kell meghatározni a saját tőke egyes összetevőit.

A saját tőke gazdasági, jogi, és pénzügyi tartalmát figyelembe véve, egyes összetevőinek érthetőbb körülhatárolása érdekében a saját tőke definíciója a következőképpen fogalmazható meg: a saját tőke a vállalkozás tevékenysége eredményeként a tulajdonosoktól (résztevőktől, alapítóktól) befizetések, vásárolt részvények, befektetési papírok stb. formájában, vagy a vállalkozásnál ingyenesen átadott szavatólótőke összege, amely a vállalkozás pénzügyi stabilitásának kezelésére szolgáló eszközként funkcionál. E megfogalmazást lehetőség szerint tovább lehet bővíteni, csiszolni tartalmilag, de a kutatás véleménye szerint ez egy helyénvaló magyarázat abból a szempontból, hogy egy részletesebb, átlátható képet kapjunk a saját tőke szerkezeti összetevőiről.

A "saját tőke" fogalmának tanulmányozása mélyreható vizsgálatokat és megközelítéseket jelez annak gazdasági kategóriaként való értelmezésében. Ezen kutatási vizsgálatokat különböző szempontok jellemzik: a saját tőke képződési forrásainak célja, összetevői és felhasználási mechanizmusa szerint. Az alábbi, 1. táblázat különféle gazdaságtudományi kutatók, szakmabeli tudósok általi megfogalmazásokat mutat be a saját tőke koncepciójáról:

1. táblázat

A „saját tőke” fogalma különböző tudósok megfogalmazásai által

Szerző neve	Meghatározás
1	2
F.F. Butenets	A saját tőke - a vállalkozás tulajdoni alapon hozzá tartozó vagyonának összértéke, amelyet a vállalkozás vagyonának kialakítására használ fel.
P.S. Bezrukeh N.P. Kondratkov, L.P. Krashnova H.V. Savitska	A saját tőke a vagyonképzés forrása, a finanszírozás fő forrása.
O. Y. Vevchar	A saját tőke a vállalat saját pénzügyi forrásainak összessége, amely a könyvviteli mérleg passzív oldalának első részében szerepel, elektronikus (törzstőke, kiegészítő tőke, tartalék alap) és nem alapított (fel nem osztott nyereség) formákban, és a vállalat tulajdonjogán, gazdasági kezelésén és teljes rendelkezési jogán alapul.
Ya.P. Ischenko	A saját tőke – a gazdasági javak készleteinek megtakarítás útján történő felhalmozása, pénzeszközök és valós tőkebeli termékek formájában, amelyet a tulajdonosai gazdasági folyamatba vonnak be mint befektetési forrást és termelési tényezőt a jövedelem megszerzése céljából. Működésük a gazdasági rendszerben a piaci elveken alapul, és összefügg az idő, a kockázat és a likviditás tényezőivel.
T.H. Kaminshka	A saját tőke a vállalat saját forrásait jelenti, amelyeket a tulajdonosok határidő megjelölése nélkül helyeztek el, vagy amelyeket már megadózott nyereségként hagytak a vállalatnál.
O.I. Pelepenko	A saját tőke – a vállalat saját eszközeinek összértéke, amelyek a tulajdonában állnak, és amelyeket az aktíváinak kialakítására használ.

Forrás: Saját szerkesztés a [5,6,8,9,10,14] források alapján

Összegzően a bemutatott megközelítéseket és figyelembe véve e kategória történeti fejlődését, a következő fogalom fogalmazható meg: a saját tőke – az elemek összessége, amelyek a gazdasági szubjektum eszközeinek finanszírozási rendszerét alkotják, amelynek működését a gazdasági kapcsolatok fejlődési szintje, a tulajdonviszonyok és a versenykörnyezet határozza meg, és amelyet az önmagát növelő érték jellemzi.

A saját tőke elemzésének szempontjait megvizsgálva, érdemes áttekinteni F.F. Butynets hazai közgazdász és kutató által felvázolt saját tőke csoportosítás, amelyet saját maga két részre osztott: formája és felelősségi szintje szerint. Ezt a csoportosítást az 2. ábra mutatja be:

Forma szerint

- befektetett tőke – a törzsrészesvények és az elsőbbségi részesvények összege nominális értéken;
- további befektetett tőke;
- adományozott tőke – térítésmentesen átvett vagyon, vissza nem térítendő segély;
- eredménytartalék – a vállalkozás eredményes működéséből származó nyereség azon része, amelyet nem osztanak fel a részesvényesek, tulajdonosok között, hanem újra befektetik a vállalkozásba.

Felelősségi szint szerint

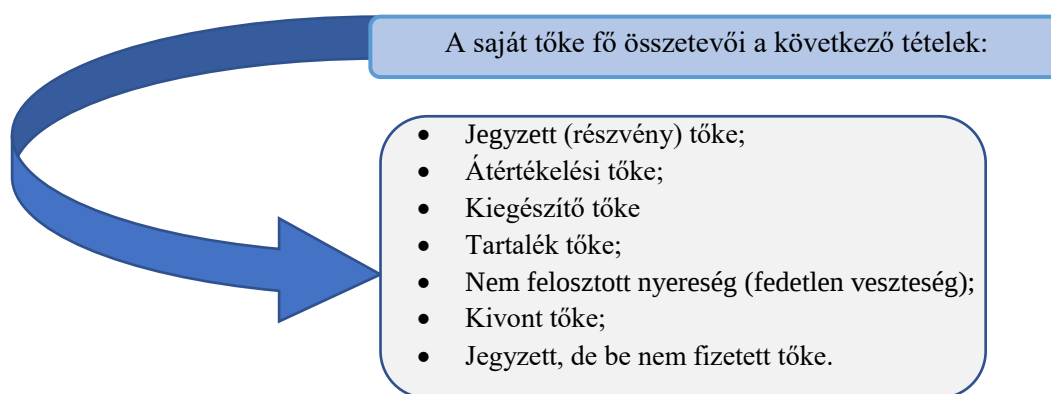
- jegyzett tőke – összegét az alapító okiratok határozzák meg, és kötelezően be kell jegyezni a vállalkozások és szervezetek egységes állami nyilvántartásába;
- kiegészítő tőke – nem jegyzett tőke, azaz kiegészítőleg befektetett tőke;
- tartalék tőke;
- eredménytartalék stb.

2. ábra. A saját tőke csoportosítása F.F. Butynets közgazdász kutatása által

Forrás: Saját szerkesztés a [5] forrás információi alapján

L. V. Koval és V. V. Gorbatyuk [17] azzal érvel, hogy a saját tőke megalakulási források szerinti felosztásának megközelítése attól függ, hogy azt hazai vagy nemzetközi szabványok szerint hajtják-e végre. E megközelítéseket összefoglalva a kutatók azzal érvelnek, hogy a hazai gyakorlatban általában megkülönböztetik a befektetett tőkét, amely a vállalkozás tulajdonosainak hozzájárulásai terhére, valamint a vállalkozás adóssághoz tartozó részesvényekké vagy részesvényekké történő átalakítása eredményeként jön létre; a vállalkozás gazdasági tevékenysége eredményeként képződött felhalmozott tőke.

A jelenlegi Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” szerint a saját tőke a következőkre oszlik (3. ábra):

3. ábra. A saját tőke fő elemei a nemzeti standard alapján

Forrás: Saját szerkesztés a [7,18] forrás alapján

A nemzetközi gyakorlat viszont a saját tőke következő felosztását írja elő az alapítási források szerint: befektetett tőke, amely a tulajdonosok által a vállalkozás megszervezése során befizetett pénzeszközök összege (csak a tulajdonosok további

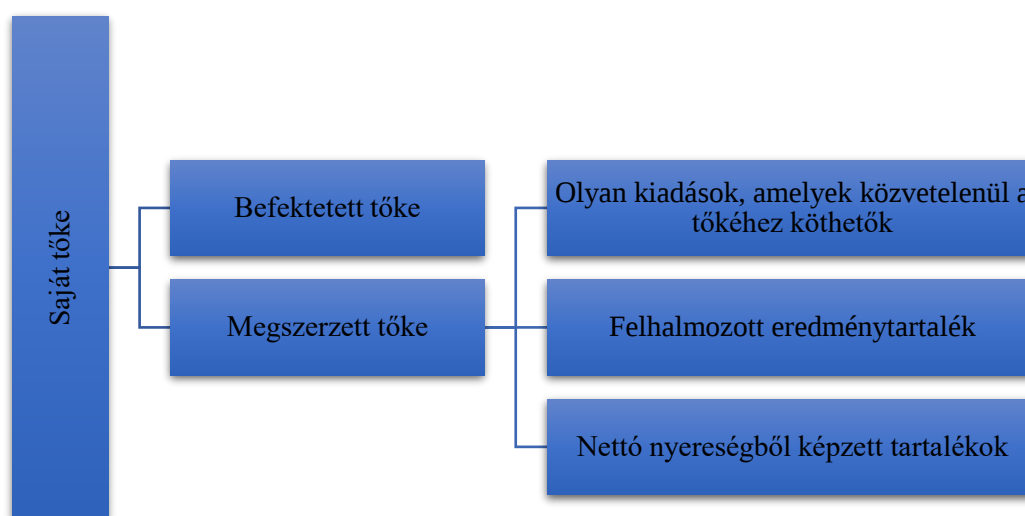
befektetései vagy pénzkivonásai miatt változhat); megszerzett tőke, azaz a tulajdonosok által megkeresett és a vállalkozás tevékenységébe újra befektetett pénzeszközök összege (a megszerzett pénz egy részét a tulajdonosok kivehetik). Ez bizonyos eltéréseket okoz a tőkefelhalmozási források strukturálásában, a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) és az Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvek (GAAP) szerinti pénzügyi beszámolás komponenseiben.

A világgyakorlatban egy vállalkozás saját tőkéje két komponensre osztható idő és a keletkezési források szerint (4. ábra):

- 1) befektetett tőke;
- 2) megszerzett tőke:
 - közvetlenül a tőkéhez köthető bevételek és kiadások,
 - felhalmozott eredménytartalék,
 - a nettó eredményből képzett tartalék.

A befektetett tőke a tulajdonosok által a vállalkozás megszervezése során befizetett pénzeszközök összege. A befektetett tőke mértéke csak további befektetések vagy tulajdonosi forráskivonások miatt változhat.

A megszerzett tőke a tulajdonosok által megkeresett és a vállalkozás tevékenységébe újra befektetett pénzeszközök összegét jelenti (a megkeresett tőke egy részét a tulajdonosok például osztalék formájában kivehetik). Ez az érték azt mutatja meg, hogy a vállalkozás nettó vagyona mennyivel nőtt a vállalkozás tevékenységének

eredményeként a fennállása teljes időtartama alatt.

4. ábra A saját tőke összetevői a nemzetközi standardok alapján

Forrás: Saját szerkesztés a [18] forrás alapján

A tőkével kapcsolatos teljes körű információk iránt leginkább azok a részvényesek érdeklődnek, akik a társaság részvényeit a piacon vásárolják meg. Ezért a saját tőke fogalmát a nemzetközi gyakorlatban főként a részvénytársaságok kapcsán veszik figyelembe.

A részvénytársaság befektetett tőkéje általában két részből áll:

1) névleges jegyzett tőke, amely a kibocsátott részvények teljes névleges (vagy bejelentett) értéke;

2) a részvények kibocsátásából származó kiegészítő tőke (kibocsátási bevétel) - a részvényesek által a megvásárolt részvények névértékét meghaladó hozzájárulás összegét jelenti.

A nemzetközi gyakorlatban létezik a "kibocsátásra engedélyezett részvények" fogalma. Ez a részvények maximális száma, amelyet egy társaság kibocsáthat. A részvények kibocsátása után fennmaradó részt „ki nem bocsátott részvényeknek” nevezzük. Ezen részvények nagysága alapvető fontosságú a társaság meglévő részvényesei számára, mivel tükrözi részvényeik esetleges felhígulásának mértékét.

Számos általános és speciális jellegű szabályozási és jogi aktus, amelyek a számviteli jogi szabályozását végzik, és ellenőrzést gyakorolnak egy vállalkozás (cég, társaság) saját tőkéje felett Ukrajnában, olyan jogszabályi keretet alkottak, amely kellően érdemi és szabályozza a számviteli és ellenőrzési rendszert, beleértve a saját tőkét is. A jogalapokat szabályozó jogszabályi kereteket, nevezetesen megalakulásának, jelenlegi tevékenységének és megszűnésének rendjét, résztvevőinek jogait és kötelezettségeit az 2. táblázat tartalmazza, amely az alábbi forma szerint vizsgálható meg:

2. táblázat

A saját tőke számviteli rendszerét szabályozó normatív-jogi dokumentumok

A dokumentum teljes megnevezése	Hivatkozás a jogalkotási aktusra
Kódexek	
Ukrajna 2010. december 2-án elfogadott, 2755-VI sz. Adókodexe	Ukrajna Adótörvénye
Ukrajna 2003. január 16-án elfogadott, 435-IV sz. Polgári Törvénykönyve	Ukrajna Polgári Törvénykönyve
Ukrajna Törvényei	
„A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában” 1999.07.16. 996-XIV sz.	Ukrajna 996. számú törvénye
"A részvénytársaságokról" 2008. szeptember 17. 514-VI sz.	Ukrajna 514-VI. számú törvénye
„Ukrajna jegyzett tőkéjére vonatkozó egyes jogalkotási aktusok módosításáról” 2010. december 22. 2850-VI sz.	Ukrajna 2850-VI. számú törvénye
"A Korlátolt Felelősségű Társaságokról és a Járulékos Felelősségű Társaságokról" 2018.02.06. 2275-VIII sz.	Ukrajna 2275-VIII. számú törvénye
"A jogi személyek, egyéni vállalkozók és állami szervezetek állami nyilvántartásáról" 2003. május 15. 755 sz.	Ukrajna 755. számú törvénye

Forrás: Saját szerkesztés a [11] forrás információi alapján

A vállalkozás saját tőkéjének elszámolását és pénzügyi kimutatásainak elkészítését a következők szabályozzák:

- Ukrajna Adókodexe; Ukrajna Polgári Törvénykönyve;
- Ukrajna törvénye az üzleti társaságokról;

• Ukrajna törvénye "A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában", amelyet az Ukrajna Verhovna Rada fogadott el, 1999. július 16-án, 996-XIV. sz., módosításokkal;

• Az Ukrajna Pénzügyminisztériumának 2013. február 7-i 73. számú, módosított rendeletével jóváhagyott 1. számú Nemzeti Számviteli Standard (Szabványok) „A pénzügyi beszámolásra vonatkozó általános követelmények”;

• Az Ukrajna Pénzügyminisztériumának 2013. március 28-án kelt, 433. számú, módosított és kiegészített rendeletében jóváhagyott pénzügyi beszámolási űrlapok kitöltésére vonatkozó módszertani ajánlások, valamint az ukrán jogszabályok által jóváhagyott egyéb szabályozó jogszabályok, rendeletek és utasítások.

A szabályozó dokumentumok eltérő jogi státuszúak, ezért némelyikük alárendelt másokhoz képest, ennek értelmében pedig az osztályozás öt fő szabályozási szintjét alkotja, amelyeket az 3 táblázat mutat be, az alábbiakban:

3. táblázat

A saját tőke számvitelének szabályozásának szintjei

A saját tőke számvitelének szabályozásának szintjei		Standardok és szabványok
Nemzetközi szint	I. szint Nemzetközi jogi standardok	MSBO 1 „Pénzügyi kimutatások prezentálása” MSBO 27 „Konzolidált és egyedi pénzügyi kimutatások” MSBO 37 „Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések” MSBO 34 „Időközi pénzügyi beszámolás”
	II. szint Állami forrás jogi normák	Ukrajna 1997. június 16-i törvénye „A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról” 996-XIV sz.
Állami szint	III. szint Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok)	NP(S)BO 1 „A pénzügyi jelentésekre vonatkozó általános követelmények” NP(S)BO 11 „Kötelezettségek” NP(S)BO 2 „Konzolidált pénzügyi kimutatások”
	IV. szint A minisztériumok, osztályok és állami bizottságok szabályzatai	Utasítások a Számlarend alkalmazásáról a vállalkozások és szervezetek eszközeinek, tőkéjének, kötelezettségeinek és üzleti tevékenységének elszámolására
Vállalati szint	V. szint Decentralizált szabályozó dokumentumok	Rendelet a számviteli politikáról, munkaköri leírásokról stb.

Forrás: Saját szerkesztés

A saját tőke képzésének és elszámolásának eljárása a vállalkozás szervezeti és jogi formájától, a hatályos jogszabályoknak az engedélyezett, tartalék és egyéb tőkefajták minimális nagyságára vonatkozó követelményeitől függ.

A közvetlenül a tőkében elszámolt bevételeket és ráfordításokat külön kell kimutatni az előfordulásuk okaitól függően, például a tárgyi eszközök ártértékeléséből (ártértékelési tartalékból) és a hosszú távú befektetések ártértékeléséből (nem realizált nyereség (veszteség)) stb. Az ilyen bevételek és ráfordítások nem a vállalat

tevékenységeiből, hanem működésének külső körülményeinek változásából származnak. Ez a funkció a nemzeti számviteli standardok velejárója is.

A nemzetközi gyakorlatban a társaság beszámolási időszaki tevékenységéből származó bevételek és ráfordítások kezdetben az eredménykimutatásban és veszteségekben jelennek meg.

A tőkeképzés és a méretét befolyásoló pénzügyi-gazdasági tranzakciók nemcsak a gazdálkodó szervezet pénzügyi-gazdasági tevékenységének lényegét, hanem versenyképességét és továbbfejlesztését is jelentik. Így a tőke jelentős szerepet játszik mind a vállalkozás fejlődésének kezdeti szakaszában, mind pedig a tevékenységének bővítésének folyamatában. A vállalkozások saját tőkéjének státuszára és összetételének változásaira vonatkozó minden információ megjelenik a Beszámoló a saját tőkéről kimutatásban, amely Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” által jóváhagyott formában készült.

A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok követelményeinek megfelelő, a tőketranzakciókat tükröző pénzügyi kimutatások elkészítésének kérdése napjainkban meglehetősen aktuális. A hazai gyakorlatban azonban nincs olyan mechanizmus, amely biztosítaná a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok alkalmazását a jelentések elkészítése és a saját tőke nyilvántartása során, ami nehézségeket okoz az ukrán vállalkozások nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való átállásában.

A nemzetközi standardok nem szabályozzák részletesen a saját tőke elszámolásának kérdését a nemzeti jogszabályok sajátosságai miatt, amelyek meghatározzák a gazdálkodó szervezet különböző formáira vonatkozó tőkeképzés követelményeit, és ennek megfelelően a számvitelre vonatkozó nemzeti szabályok eltérései.

A tőkére vonatkozó információk bemutatása a pénzügyi kimutatásokban Ukrajnában szinte megegyezik a nemzetközi számviteli standardokkal. A fő különbség az, hogy a nemzetközi számviteli standardok szerint csak a kibocsátott tőkére és tartalékokra vonatkozó információk közzététele kötelező, míg a tőkeelemek csoportosítottak és ajánlott jellegűek [15].

A további közzétételek szükségességének mérlegelésekor az ilyen információk bemutatásának megfelelőségének követelményéből kell kiindulni, figyelembe véve az egyes pénzügyi kimutatások elkészítésének célját. A kidolgozott megközelítés előnye, hogy a gazdálkodó egységek sajátosságait figyelembe véve biztosítja a pénzügyi beszámoló készítésének lehetőségét, ami különösen meghatározza a pénzügyi kimutatások elemeinek összetételét és szerkezetét.

A Nemzetközi Számviteli Standardok (IAS) 1 „Pénzügyi kimutatások prezentálása” standard szerint a tulajdonosokkal folytatott tranzakciókból eredő változásokat (például jegyzett tőkéhez való hozzájárulás, osztalékfizetés és a tulajdonosokkal folytatott tranzakciókhoz kapcsolódó ráfordítások) leszámítva, az időszak során a saját tőke változásai a tulajdonosokkal nem kapcsolatos elszámolásokhoz kapcsolódó tevékenységekből származó bevételek és ráfordítások teljes összegét jelentik (beleértve a nyereséget és veszteséget is) [13,15].

Az ukrán jogszabályoktól és az IFRS-től eltérően az amerikai számviteli standardok (US GAAP) külön szabványt tartalmaz a számviteli kimutatásokban

történő tőkeelszámolás kérdésére - ASC 505 "Tőkeszerkezeti közzétételek", amely szerint a gazdálkodónak a pénzügyi kimutatásaiban tömören közzé kell tennie a vállalkozás által kibocsátott különféle típusú értékpapírok tulajdonosainak jogait és kiváltságait.

A kutatás vizsgálata alapján, melyben elemzés alá került a Ukrajna saját tőkerendszerének kialakulása, működése, egy olyan következtetés vonható le, amely szerint az Egyesült Királyság gyakorlatát lenne célszerű alkalmazni a tartaléktőkére vonatkozó pénzügyi kimutatásokban szereplő információk közzétételére vonatkozóan, amely biztosítja a hatékonyabb gazdálkodási döntések meghozatalát, valamint a tartalékképzés és az adófizetések időbeli elosztásának jellemzőit, amely lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy a profitmutatókat a hitel futamideje alatt a számukra optimális szinten tartsák. Amint azt a beszámolóban szereplő információ képződésének elemzése a világgyakorlatban megmutatta, sok országban a Beszámoló a felhalmozott eredményről és a nyereség felhasználásáról ad tájékoztatást. Ezzel párhuzamban, a GAAP szabványok javasolják a Beszámoló a pénzügyi eredményről és a Mérleg mellett az Beszámoló az eredménytartalék kimutatás elkészítését. Az ilyen információk a társaság tevékenységének elemzéséhez szükségesek, és mindenképp a befektetőket érdeklik. Ezért helyénvaló lenne belefoglalni az ukrainai pénzügyi eredményekről szóló jelentésbe.

Azt is meg kell jegyezni, hogy az IFRS szerinti tartalékok listája – a tőkeelemek – szélesebb, mint a nemzeti számviteli standardokban. Így a „tartalékok” a befektetett eszközök ártértékelési tartalékának (IFRS 16 „Ingatlanok, gépek és berendezések”), az immateriális javak ártértékelési tartalékának (IFRS 38 „Immateriális javak”), a pénzügyi eszközök ártértékelési tartalékának (IFRS 39 „Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés”) stb [3].

Továbbá, a fentieket kiegészítve, a nemzetközi standardok nem tartalmaznak szigorú követelményt arra vonatkozóan, hogy a pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásnak (mérlegnek) feltétlenül tartalmaznia kell a „Feltartott eredmény” tételt (az IAS 1 „A pénzügyi kimutatások prezentálása” standard 54. bekezdése). Például a nonprofit szervezetek a felhalmozott eredmény egyenlegét a „nettó eszközállomány növekedése” tételben szerepeltethetik. A kisvállalkozások a felhalmozott eredményt forrástételként jeleníthetik meg, amely a Mérlegben egyetlen „Tőke és tartalékok” rovatban vagy „Tőke” címszó alatt szerepel. A lenti, 4. táblázat kellőképpen szemlélteti pénzügyi kimutatásokban a tőkeelemekre vonatkozó információk nemzetközi standardok szerinti értékelésére és bemutatására vonatkozó ajánlásokat.

Általánosságban megállapítható, hogy az IFRS és a US GAAP követelményeinek elvégzett vizsgálata lehetővé tette alapvető ajánlások megfogalmazását a tőkére vonatkozó információk pénzügyi kimutatásokban való közzétételére vonatkozóan. A nemzetközi és nemzeti standardok összehasonlító jellemzői, valamint az IFRS és a US GAAP tőkeelszámolási követelményeinek elemzése lehetővé tette alapvető ajánlások megfogalmazását a tőkére vonatkozó információk pénzügyi kimutatásokban való közzétételére vonatkozóan.

4. táblázat

A tőkelemek alapjait meghatározó nemzetközi standardok az IFRS szerint

Értelmezendő fogalom	Standard	A standard meghatározása
A tőke meghatározása	Konceptuális keretelvek (Frameworks)	A pénzügyi kimutatások elkészítésének elvei
A tőke jellemzői és különbsége a kötelezettségektől	IFRS 7	Pénzügyi instrumentumok: Közzétételek
	IFRS (IFRIC) 2 értelmezések	Részesedések szövetkezetekben és hasonló pénzügyi eszközökben
A tőke összetételében tükröződő bizonyos típusú eszközök értékében bekövetkezett változások, valamint az ehhez a tőkéhez kapcsolódó halasztott adók	IAS 12	Jövedelemadók
	IAS 16	Ingatlanok, gépek és berendezések
	IAS 38	Immateriális javak
	IAS 39	Pénzügyi instrumentumok: Megjelenítés és értékelés
A számviteli politika változásainak eredményeinek tükrözése a saját tőkében és a hibák kijavítása	IAS 8	Számviteli politika, számviteli becslések változásai és hibák
Az árfolyamváltozások eredményének tükrözése a saját tőkében	IAS 21	A devizaárfolyam-változások hatásai
A saját tőkére vonatkozó információk közzététele a gazdálkodó pénzügyi kimutatásaiban	IFRS7	Pénzügyi instrumentumok: Közzétételek
	IFRS (IFRIC) 2 értelmezések	Részesedések szövetkezetekben és hasonló pénzügyi eszközökben

Forrás: saját szerkesztés a [7,13] forrás alapján

Az Ukrajna Pénzügyminisztériuma által 2013. február 7-én jóváhagyott 73. sz. Nemzeti Számviteli Standardok (Szabványok) 1 „A pénzügyi beszámolásra vonatkozó általános követelmények” szerint a saját tőke a vállalkozás eszközeinek azon része, amely a kötelezettségek levonása után megmarad. A nemzetközi számviteli standardok nem használják a "saját tőke" kifejezést, ennek megfelelője a külföldi gyakorlatban a "nettó eszközök" (net assets) fogalma.

Következtetések és további kutatások kilátásai. A saját tőke nyilvántartása fontos része a pénzügyi elszámolásnak, mivel tükrözi a vállalatok gazdasági stabilitását és képességét a nyereségtermelésre. A nemzeti számviteli szabványok és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) összehasonlítása lehetővé teszi az eltérések feltárását a saját tőke meghatározása, értékelése és megjelenítése terén. Az egyik fő probléma, hogy nincs egységes módszertan, amely biztosítaná a pénzügyi beszámolók átláthatóságát és összehasonlíthatóságát a különböző jogi és gazdasági környezetekben működő vállalatok esetében.

Bár számos különbség létezik, az IFRS alkalmazása biztosítja a pénzügyi beszámolók magas színvonalát, amely megfelel a nemzetközi követelményeknek.

Ugyanakkor egyes országok számára fontos figyelembe venni a nemzeti gazdaságok sajátosságait, és alkalmazkodni a nemzetközi standardokhoz a helyi környezethez.

A végzett elemzés azt mutatja, hogy a számviteli megközelítések harmonizációja hozzájárulhat a pénzügyi beszámolók minőségének javításához, a vállalatok nagyobb befektetői vonzerejének és pénzügyi stabilitásának biztosításához. A saját tőke nyilvántartásának továbbfejlesztése az ajánlott javaslatok alapján nemcsak a pénzügyi eredmények pontosabb megjelenítését eredményezi, hanem a beszámolók érthetőbbé és hozzáférhetőbbé tételét is a nemzetközi befektetők és szervezetek számára.

A kutatás vizsgálata alapján, melyben elemzés alá került Ukrajna saját tőkérendszerének kialakulása és működése, egy olyan következtetés vonható le, amely szerint az Egyesült Királyság gyakorlatát lenne célszerű alkalmazni a tartaléktőkére vonatkozó pénzügyi kimutatásokban szereplő információk közzétételére. Ez biztosítaná a hatékonyabb gazdálkodási döntések meghozatalát, valamint a tartalékképzés és az adófizetések időbeli elosztásának jellemzőit, amely lehetővé tenné a vállalkozások számára, hogy a profitmutatókat a hitel futamideje alatt a számukra optimális szinten tartsák. Mint azt a beszámolóban szereplő információk elemzése a világszerte alkalmazott gyakorlatok alapján mutatta, sok országban a beszámoló a felhalmozott eredményről és a nyereség felhasználásáról ad tájékoztatást. Ezzel párhuzamosan a GAAP szabványok javasolják, hogy a pénzügyi eredményről, a mérlegről és az eredménytartalékról szóló beszámolókat is elkészítsék. Az ilyen típusú információk elengedhetetlenek a társaság tevékenységének elemzéséhez, és különösen azokat az információkat keresik, amelyek a befektetőket érdeklik. Ezért indokolt lenne, hogy az ukrán pénzügyi eredményekről szóló beszámolóba is belefoglalják ezt az információt.

Felhasznált források listája

1. Чудовець, В. Облік і звітність власного капіталу: практична складова. Економіка та суспільство, 2024 (70). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-186>
2. Легенчук С.Ф., Поліщук І.Р. Резервний капітал як інструмент мінімізації ризиків у системі стратегічного управління: обліковий аспект. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. № 2(49). С. 34-39.
3. Мулик Т.О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Агросвіт. 2020. № 19-20. С. 51-60.
4. Гуріна, Н., & Яригіна, А. Власний капітал підприємства: економічна сутність, проблеми обліку та шляхи його удосконалення. Економіка та суспільство, 2021 (33). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-88>
5. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир, ПП "Рута", 2009, 912 с.
6. Вівчар О. Й., Саварин В.М. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.5, с. 146 - 150. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_5/146_Wiwczar_19_5.pdf
7. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. Київ. НУХТ, 2012. 335 с.
8. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Економічні науки: Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 15. Частина 1. 2015. с.146-149. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/1/39.pdf

9. Камінська Т.Г. Капітал як об'єкт вартісного виміру в сучасному обліку. Облік і фінанси АПК. 2010. №3. с.33-40. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/kapital-yak-ob-ekt-vartisnogo-vimiru-v-suchasnomu-obliku.html>
10. Любар О. О., Болехівська В. В., Сімаков О. О. Власний капітал та його вплив на розвиток вітчизняної науки. Економіка та Суспільство. 2019. Випуск № 20. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/19/18>
11. Любар О.О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», 2020 р. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/101.pdf
12. Надбережна Т. А. Вплив структуризації власного капіталу на організацію бухгалтерського обліку. Економічні науки. 2010. № 15(1). URL : http://www.nbuv.gov.ua/ujrn/soc_gum/Evu/2010_15_1/Nadber.pdf
13. Лейхт А.С. Коваль С.В. Порівняльна характеристика власного капіталу за національними та міжнародними стандартами обліку. Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль. 21-22 листопада 2019 рік С. 221–222. URL: <https://tinyurl.com/mpvue2m>
14. Пилипенко О.І. Облік та аналіз власного капіталу: теорія і практика. Автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2005. 20 с. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/aref/20081124027794>
15. Піхняк Т.А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». № 6. 2019. С. 145-151. URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/handle/123456789/517>
16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
17. Коваль Л.В., Горбатюк В.В. Власний капітал: облік та представлення в звітності в контексті національних та міжнародних стандартів. Облік і фінанси. 2013. URL: Вип. 10(3). с. 310—318. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(3\)_53](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(3)_53)
18. Тюннікова К. В., Квачан О. С. Порівняльна характеристика категорії «власний капітал» за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Materialy VII Miedzynarodowej naukow-praktycznej konferencji "Europejska nauka XXI powieka-2011" Ekonomiczne nauki : Przemysl. Nauka i studia. 2011. Volume 5. - С. 48-54. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/62852/7/Tiunnikova_Kvachan.pdf;jsessionid=352C9A662DA249500C3762CC391E01F2
19. Фальченко О. О. Облік власного капіталу за національними та міжнародними стандартами. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2017. Випуск 12. с. 196–200. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/36.pdf

References

1. Chudovets V. (2024). Oblik i zvitnist vlasnoho kapitalu: praktychna skladova. Ekonomika ta suspilstvo, № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-186> [Accounting and reporting of equity: practical component.] [in Ukrainian]
2. Lehenchuk S. F., Polishchuk I. R. (2021). Rezervnyi kapital yak instrument minimizatsii ryzykiv u systemi stratehichnoho upravlinnia: oblikovy aspekt. Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu, № (2) 49, s. 34–39. [Reserve capital as a tool for minimizing risks in the strategic management system: accounting aspect.] [in Ukrainian]
3. Mulyk T. O. (2020). Vidobrazhennia informatsii pro vlasnyi kapital u zvitnosti hospodariuiuchykh subiektiv. Ahrosvit, № 19-20, s. 51–60. [Displaying information about equity in the reporting of economic entities.] [in Ukrainian]

4. Hurina, N., & Yaryhina, A. (2021). Vlasnyi kapital pidpriemstva: ekonomichna sutnist, problemy obliku ta shliakhy yoho udoskonalennia. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-88> [Enterprise equity: economic essence, accounting problems and ways to improve it.] [in Ukrainian]
5. Butynets F. F. (2009). Bukhhalterskyi finansovyi oblik: pidruchnyk dlia studentiv spetsialnosti "Oblik i audyt" vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Accounting financial accounting: textbook for students of the specialty "Accounting and Audit" of higher educational institutions]. Zhytomyr: PP "Ruta". [in Ukrainian]
6. Vivchar O. Y., Savaryn V. M. (2009). Vlasnyi kapital yak finansove dzherelo funktsionuvannia pidpriemstva. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, № 19.5, s. 146–150. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_5/146_Wiwczar_19_5.pdf [Equity as a financial source of enterprise functioning.] [in Ukrainian]
7. Zholner I. V. (2012). Finansovyi oblik za mizhnarodnymy ta natsionalnymy standartamy: navch. posib. [Financial accounting according to international and national standards: textbook]. Kyiv: NUKhT. [in Ukrainian]
8. Ishchenko Ya. P., Halayda L. V. (2015). Teoretychni osnovy formuvannia vlasnoho kapitalu pidpriemstva. *Ekonomichni nauky: Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, № 15, Ch. 1, s. 146–149. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/1/39.pdf [Theoretical bases of enterprise equity formation.] [in Ukrainian]
9. Kaminska T. H. (2010). Kapital yak ob'ekt vartisnoho vymiru v suchasnomu obliku. *Oblik i finansy APK*, № 3, 33–40. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/kapital-yak-ob-ekt-vartisnogo-vimiru-v-suchasnomu-obliku.html> [Capital as an object of value measurement in modern accounting.] [in Ukrainian]
10. Liubar O. O., Bolekhivska V. V., Simakov O. O. (2019). Vlasnyi kapital ta yoho vplyv na rozvytok vitchyznianoï nauky. *Ekonomika ta Suspil'stvo*, № 20. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/19/18> [Equity and its impact on the development of domestic science.] [in Ukrainian]
11. Liubar O. O. (2020). Normatyvno-pravove rehuliuвання bukhhalterskoho obliku vlasnoho kapitalu. *Efektivna ekonomika*, № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/101.pdf [Normative and legal regulation of equity accounting.] [in Ukrainian]
12. Nadberezha T. A. (2010). Vplyv strukturyzatsii vlasnoho kapitalu na orhanizatsiiu bukhhalterskoho obliku. *Ekonomichni nauky*, № (15) 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/Evu/2010_15_1/Nadber.pdf [The influence of equity structuring on the organization of accounting.] [in Ukrainian]
13. Leikht A. S., Koval S. V. (2019). Porivnialna kharakterystyka vlasnoho kapitalu za natsionalnymy ta mizhnarodnymy standartamy obliku. In *Naukovo-ekonomichni aspekty rozvytku pidpriemstv ahrarnoi sfery: oblik, opodatkuvannia i kontrol: Zbirnyk tez Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii. 21–22 lystopada 2019 rik, s. 221–222*. URL: <https://tinyurl.com/mpvuex2m> [Comparative characteristics of equity according to national and international accounting standards.] [in Ukrainian]
14. Pylypenko O. I. (2005). *Oblik ta analiz vlasnoho kapitalu: teoriia i praktyka*. Avtoref. dys. kand. ekon. nauk : spets. 08.06.04 «Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt» [Accounting and analysis of equity: theory and practice. Author's abstract of PhD thesis: spec. 08.06.04 "Accounting, analysis and audit"]. Kyiv. [in Ukrainian]
15. Pikhniak T. A. (2019). Harmonizatsiia obliku vlasnoho kapitalu v konteksti perekhodu do mizhnarodnykh standartiv. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, № 6, s. 145–151. URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/handle/123456789/517> [Harmonization of equity accounting in the context of the transition to international standards.] [in Ukrainian]
16. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 №73. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> [On approval of National accounting standard 1 "General requirements for financial reporting": Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 07.02.2013 No. 73.] [in Ukrainian]
17. Koval L. V., Horbatiuk V. V. (2013). Vlasnyi kapital: oblik ta predstavlennia v zvitnosti v konteksti natsionalnykh ta mizhnarodnykh standartiv. *Oblik i finansy*, № 10 3, s. 310–318. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(3\)_53](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(3)_53) [Equity: accounting and presentation in reporting in the context of national and international standards.] [in Ukrainian]
18. Tiunnikova K. V., Kvachan O. S. (2011). Porivnialna kharakterystyka katehorii «Vlasnyi kapital» za natsionalnymi ta mizhnarodnymi standartamy bukhholderskoho obliku. In *Europejska nauka XXI powieka-2011: Materialy VII Miedzynarodowej naukowi-praktycznej konferencji. Ekonomiczne nauki. Przemysl: Nauka i studia*. № 5, s. 48–54. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/62852/7/Tiunnikova_Kvachan.pdf;jsessionid=352C9A662DA249500C3762CC391E01F2 [Comparative characteristics of the category "equity" according to national and international accounting standards.] [in Ukrainian]
19. Falchenko O. O. (2017). Oblik vlasnoho kapitalu za natsionalnymi ta mizhnarodnymi standartamy. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*, № 12, s. 196–200. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/36.pdf [Accounting of equity according to national and international standards.] [in Ukrainian]

<i>Отримано:</i>	10.05.2025	<i>Beérkezett:</i>	2025.05.10	<i>Received:</i>	10.05.2025
<i>Прийнято до друку:</i>	15.06.2025	<i>Elfogadva:</i>	2025.06.15	<i>Accepted:</i>	15.06.2025
<i>Опубліковано:</i>	25.06.2025	<i>Megjelent:</i>	2025.06.25	<i>Published:</i>	25.06.2025